

MIÐVIKAN

Torleif Bech: Aftur í 1944 fó

Vanlukkan við Búgvnum var ikki tann einasta hjá porkeningum undir krígunum. Eftir kríggið skuldi roynast nakað nýtt, og tað var snurriváð

Torleif Bech

5. partur

Óli Jacobsen

Hetta var ein ræðulig tíð undir krígunum. Serliga 1941 var eitt hættisligt ár fyri okkara fiskimenn. Bara hetta árið fórust 12 skip av krígsávum umframt 5 sjóforliss, 47 mans mistu lívið. Ein porkeningur fórst beinleiðis av krígsávum. Tað var 37 ára gamli Poul Djurhuus, sum var motorpassari við vágsskipinum Milly. Tað vóru sje men við skipinum. Hetta var í mars, og í sama mánaði hvarv eisini Ekliptika úr Klaksvík við 7 monnum.

Pabba dámdi ikki at sigla undir krígunum, men hann var tó nógvar túrar. Hann var við Wilhelminu, tá ið teir bjargaðu manningini á Misletoe í 1943.

Hetta var ein sjáldsamur tilburður. Skipari var Dánjal Johan Vestergaard, ættaður úr Sumba. Á veg til Íslands at keypa fisk sær skiparin fyri sær eina hond á sjókortinum, sum vísir honum á eina heilt aðra kós enn hana, teir sigldu. Manningin undraðist og helt skiparan vera frá sær sjálvum. Men tá sigla teir seg fram á Misletoe hjá Ebbu Müller í Havn. Eitt týskt flogfar hevði skotið eftir Misletoe, sum var illa farin. Ein maður, Martin Jacobsen av Glyvrum, var tá deyður av skotum hann hevði fingið. Hann var so meint raktur, at hann kendi á sær, at hann fór at doyggja. Hann bað til Harran fyri konu og børnum og gav seg í Harrans hendur, áðrenn hann slóknaði. Tá skiparin sá hondina á hesum manni kendi hann hana aftur frá sjókortinum. Eftir sat einkja við 13 børnum, sje av teimum vóru ikki undankomin.

Ein annar maður, Hilmar Egholm úr Hvalvík, var so meint raktur, at hann doyði á vegnum inn til Íslands. Í hesum húsi var tað sum so ofta, at ein vanlukka kemur ikki einsamøll. Pápi hansara gekk burtur í 1931 við vestmannaskipinum Doru, sum umrøtt í Havið tók Teir.

Aftur feigardagurTann 14. februar 1944 var aftur van-

Hans Godtfred,
21 árJohannes Godtfred,
19 árDaniel P. Vejhe,
48 árSimon P. Vejhe,
20 ár

Hesir fórust við Heygsbátinum

lagnudagur í Føroyum. Tá fórst ein bátur úr Syðrugøtu við trimum monnum, og sama dag hvarv Heygsbáturin í Porkeri við fyra monnum.

Teir vóru:

Hans Godtfred, 21ár

Johannes Godtfred 19 ár, teir báðir vóru brøður

Dánjal P. Weihe, 48 ár

Simon P. Weihe, 20 ár, hesir vóru faðir og sonur

Dánjal Pauli átti 9 børn, so nú sat einkja eftir við 8 børnum. Tann gamla mamman hjá Dánjal Paula var eisini í húsinum. Símun var systkinabørn hinar báðar.

Hetta var ikki fyrstu ferð, at vanlagna var í hesum húsi. Pápi Dánjal Paula, Olivur, gekk burtur á báti í 1904 saman við fimm øðrum monnum.

Teir á Heygsbátinum vóru farnir við línu um morgunin. Báturin var stórt áttamannafar, sum eitt borð varð sett oman á. Veðrið var gott, men tað fríkaði út á dagin til storm um kvøldið. Tað var roknað við, at teir eru farnir um Persgrynnuna, tí Brekkubáturin fann eitt leyst lodd, sum hoyrði til "Lovisu", sum Heygsbáturin veruliga æt, á hesum leiðum umleið 2 ár aftaná hendingina. Loddid var kent aftur

av Sofusi, beiggja teir báðar brøðurnar, sum fórust. Hann hevði gjørt loddid og sett eitt fimmoyna í botnin á loddinum fyri at gera hann snøggari.

Vanlukkan í 1904

Danbjørg skrivaði í Sosialinum, at hetta var ein stórus saknur og eitt stórt tap. Fyrst og fremst var tað fyri tey avvarðandi, men eisini fyri hesa lítlu bygd, sum fleiri ferðir hevði verið fyri líknandi óhappum.

Danbjørg mintist eisini umrødda vanlukkudagin í 1904: "Eg hugdi út í myrkrið. Lyktir gingu aftur og fram ígjøgnum mølina og millum húsini og alla staðni fram við strondina gingu tær. Annað sást einki, tí myrkt var, men ein lyktin fyri og onnur eftir komu frá húsum og til Porkerisnes, sum vit kundi síggja. Bátarnir vóru komnir aftur av útróðri, men ein var ikki komin, og hann kom ikki aftur".

Danbjørg mintist í alt 38 mans vera farnar á sjónum í Porkeri. Hetta eru tøl, sum tað illa ber til at ímynda sær í dag.

Handlar

Allir handlarnir í bygdini tóku móti fiski. Teir vóru Skemman, Sigmund Sørensen, Andrias Djurhuus, kallað-

Skipari á Wilhelminu, sum broytti kós eftir hondini á sjókortinum, var Dánjal Johan Vestergaard. Her er hann saman við konuni, Johanna Kristina

Poul Djurhuus úr Porkeri var við Milly, sum fórst í mars 1941

ur Diurin, Esbern Larsen og eisini skómakarin, Hans Djurhuus.

Tað hevur verið erligt fólk, sum hevur búð her, tí ofta var farið inn í handilin at fáa sær, um eingin var í handlinum, og tað bleiv altíð goldið, sum tað átti.

Undan krígunum varð fiskurin flaktur og saltaður, men undir krígunum var tað soleiðis, at allur fiskurin fór feskur til Bretlands. Tá vóru skipini farin at sigla við ísfiski. Summi fóru til Íslands at keypa fisk, meðan onnur keyptu útróðrarfisk í Føroyum og fóru til bretska marknaðin við honum, millum hesi vóru skip úr Vági.

Fiskurin var koyrdur til Vágs. Skipini, sum sigldu við ísfiski vóru Sunbeam, City of Norwich, Havgásin, Johanna, Stanley, Albert Victor og Cheerfull, sum tó var minusprongd fyrst undir krígunum, ja øll skipini í Vági sigldu við ísaðum fiski til Bretlands. Seinni fór Wilhelmina eisini at taka fisk. Skipini fóru til Aberdeen, Grimsby og onkuntíð Fleetwood vestantil í Bretlandi.

Ein, sum koyrði var kendi bilstjórin Doreus Jacobsen, sum koyrði fyri Garðamenninar í ein mansaldur. Aðrir vóru Magnus Jacobsen, Missurin, Jakku Dahl og

Pól Bech. Doreus var ættaður úr Gøtu og gjørdist 100 ár.

Makrelur er ikki nýtt uppfinnils

Tað kundi fáast nakað av sild her á fjørðinum. Eg minnst, at Óli í Vági, pápi Jørgen Olsen, kundi fáa bæði sild og makrel inni á Vágfirði. Hann kundi koma út higar við feskari sild og makrel til agn, so makrelur er ikki nakað nýtt uppfinnils. Tað var nokk so fitt í nøgd, tí øll rúmini í bátinum vóru full av makrel.

Ósi

Aftaná kríggið máttu nýggjar leiðir troystast.

Eg var 16 ár, tá ið Ósi varð keyptur í 1946. Pápi mín og fyra systkinabørn hansara áttu hann umframt ein av Hólagarði. Tískil vóru seks eigarar. Tá ið teir keyptu Ósa settu teir kr. 6.000 hvør í sum partapening, sum tiskil var kr. 36.000 tilsamans.

Ósi var merktur 50 tons snurruváðsbátur, men var veruliga 60 tons. Tað var vanligt at merkja tonsatalið í lægra lagi fyri at sleppa lagalogari við krøvum frá Skipasýninum.

Snurriváð var um hesa tíðina ein vanligur fiskiháttur hjá føroyingum. Tey munnu vera fá sum